

POSTANOWIENIE

Dnia 14 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska (przewodniczący)

SSN Janusz Niczyporuk (sprawozdawca)

SSN Jacek Widło

w sprawie ze skargi I. P.

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie

o sygn. V ACa [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 14 października 2020 r.

1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie V ACa [...] nastąpiła przewlekłość postępowania;

2. nakazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie V ACa [...] nie później niż w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Krakowie odpisu niniejszego postanowienia;

3. przyznaje I. P. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] sumę pieniężną w wysokości 2.000 zł (dwa tysiące złotych);

4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz P. S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych), tytułem zwrotu kosztów postępowania;

5. nakazuje zwrócić I. P. ze środków Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] uiszczoną opłatę od skargi w kwocie 200 zł (dwieście złotych);

UZASADNIENIE

Pismem z 20 lipca 2020 r. za pośrednictwem profesjonalnego pełnomocnika, I. P. wniosła skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. W skardze, wniesionej na podstawie stosownych przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) wystąpiono z wnioskami o:

- stwierdzenie, że w postępowaniu w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) (V ACa (...)), nastąpiło naruszenie prawa Skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki;

- wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia rozpoznania apelacji w wyznaczonym terminie;

- przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącej kwoty 2.000 zł;

- zasądzenie kosztów postępowania według norm prawem przepisanych;

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) w piśmie z 26 sierpnia 2020 r. zgłosił swój udział w toczącym się postępowaniu oraz wniósł o oddalenie skargi.

W piśmie wskazano, że apelacja Skarżącej została przekazana do Sądu Apelacyjnego w (...) w 28 lutego 2019 r. Akta przedstawiono Przewodniczącemu Wydziału celem zbadania pisma pod względem braków formalnych 4 marca 2019 r., a następnie zarejestrowano je w systemie informatycznym SLPS. Sędziego referenta wyznaczono 6 grudnia 2019 r., a pozostałych członków składu orzekającego 12 lutego 2020 r.

Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) odnosząc się do powyższego wyjaśnił, że oczekiwanie na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej spowodowane jest okolicznościami o charakterze obiektywnym (duży wpływ spraw, trudności kadrowe, znaczne obciążenie pracą).

W ocenie Prezesa Sądu Apelacyjnego z uwagi na treść art. 15 zzs ust. 11 ustawy z 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem

COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanym nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2020, poz. 568) postępowanie w okresie stanu epidemii nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

W powyższych okolicznościach - zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) - brak jest podstaw do stwierdzenia przewlekłości w niniejszym postępowaniu, a w konsekwencji, do zasądzenia żądanej sumy pieniężnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest uzasadniona i podlegała uwzględnieniu.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Ponadto, uwzględnić należy charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, w szczególności zaś tej, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z:

14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; 21 maja 2019 r., I NSP 21/19; 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; 12 maja 2005 r., III SPP 96/05). Ta utrwalona linia orzecznicza wyznacza swoiste domniemanie co do wystąpienia przewlekłości postępowania, choć zawsze musi być ono konfrontowane z okolicznościami konkretnej sprawy, które mogą uzasadniać odejście od zastosowania tego standardu.

Z analizy akt sprawy apelacyjnej wynika, że została ona przekazana do Sądu Apelacyjnego w (...) 28 lutego 2019 r. (k. 297 akt sprawy zalecenia V ACa (...)). Przydzielenie sprawy sędziemu referentowi 6 grudnia 2019 r. (k. 299 akt V ACa (...)). Kolejna czynność podjęta w tej sprawie miała miejsce 12 lutego 2020 r., kiedy wyznaczono pozostałych członków składu orzekającego (k. 301 akt sprawy V ACa (...)).

Powyższe ustalenia, pozwalają stwierdzić, od dnia wpłynięcia sprawy do Sądu Apelacyjnego w (...) (28 luty 2019 r.) do dnia wpłynięcia skargi na przewlekłość postępowania (12 lutego 2020 r.), Sąd ten poza wskazanymi wyżej czynnościami (kontrola formalna apelacji oraz wyznaczenie sędziego referenta oraz pozostałych sędziów składu orzekającego), nie podjął żadnych innych mających na celu wyznaczenie sprawy apelacyjnej. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, że doszło do przewlekłości. Skarżąca stanowczo zbyt długo oczekuje na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w przedmiotowej sprawie, co jest wystarczającą podstawą dla stwierdzenia przewlekłości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 lipca 2019 r., I NSP 57/19; 8 maja 2019 r., I NSP 24/19; 24 stycznia 2019 r., I NSP 78/18; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121).

Odnosząc się do stanowiska Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...) zaznaczyć należy, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe, jak i inne kłopoty organizacyjne powołane w odpowiedzi na skargę pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę.

Duża ilość wpływających spraw w odniesieniu do obsady kadrowej może co najwyżej prowadzić do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej, w tym zapewnienia optymalnej obsady kadrowej sądów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 kwietnia 2019 r., I NSP 86/18; 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; 1 marca 2018 r., III 11/18; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku. Powołanie się na stan epidemiczny spowodowany przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 jest w okolicznościach niniejszej sprawy nieuzasadnione. Wynika to z faktu, że stan ten nastąpił po upływie blisko roku od dnia wniesienia przez Skarżącą apelacji

Uwzględniając skargę na przewlekłość postępowania apelacyjnego, wobec sformułowania przez Skarżącego stosownego żądania, Sąd Najwyższy miał obowiązek przyznać od Skarbu Państwa sumę pieniężną, o której mowa w art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania. Suma ta pełni z jednej strony funkcję sankcji za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości przez państwo, z drugiej zaś funkcję rekompensaty dla strony za doznaną szkodę niematerialną, będącą wynikiem przewlekłości. Wskazany przepis określa granice rzeczowej rekompensaty (2.000 - 20.000 zł), a także stanowi, że wysokość sumy pieniężnej, we wskazanych granicach, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania.

Skarżąca wniosła o zasądzenie tytułem odszkodowania kwoty 2.000 zł. Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy Sąd Najwyższy uznał, że kwota 2.000 zł jest adekwatna w stosunku do uszczerbku doznanego przez skarżącego. Rozstrzygając w tym zakresie Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, że termin rozprawy apelacyjnej nie został wyznaczony, zatem żądanie w tym zakresie jest w pełni uzasadnione.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie wskazanych przepisów orzekł jak w sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 240 zł) i zwrocie opłaty od skargi (200 zł), orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015, poz. 1804 ze zm.) oraz art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.